

Konstitutionsutskottets yttrande

1985/86:13 y

om inriktningen av konsumentpolitiken
(prop. 1985/86:121 jämte följdmotioner)

KU
1985/86:13 y

Till lagutskottet

Lagutskottet har beslutat inhämta konstitutionsutskottets yttrande över proposition 1985/86:121 om inriktningen av konsumentpolitiken jämte de motioner som väckts med anledning av propositionen, allt såvitt rör frågor om den kommunala kompetensen.

Propositionen bygger huvudsakligen på konsumentpolitiska kommitténs betänkande (SOU 1985:32) Hushållning för välfärd. Den framtida konsumentpolitikens inriktning och remissbehandlingen av betänkandet. Propositionen innehåller bl. a. olika riktlinjer för konsumentpolitikens framtida inriktning. Det föreslås att denna politik blir tydligare inriktad på hushålls-ekonomiska frågor. Flera viktiga utvecklingslinjer utpekas. En av dessa gäller utveckling av den lokala verksamheten. I det sammanhanget läggs bl. a. fram förslag gällande inriktningen av kommunernas konsumentverksamhet angående hanteringen av reklationsfrågor. Enligt propositionen bör kommunalt verksamma konsumentvägledare i ökad utsträckning kunna medla i reklamationsvister.

Lagutskottets beslut att inhämta konstitutionsutskottets yttrande torde i första hand avse frågan om sistnämnda förslag ryms inom den s. k. kommunala kompetensen.

I ärendet föreligger elva motioner, av vilka två är av intresse i förevarande sammanhang. I motion 1985/86:400 av Allan Ekström (m) ifrågasätts om det i propositionen framlagda förslaget angående kommuns hantering av reklationsfrågor faller inom den kommunala kompetensen. Motionären, som är starkt kritisk till att icke lagfarna konsumentvägledare skall kunna medla i reklamationsvister, hemställer att riksdagen avslår förslaget i vad det ger konsumentvägledare befogenhet att hantera rättstvister mellan enskilda på grund av köp eller annan rättshandling. Även i motion 1985/86:402 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) framförs kritik mot propositionens förslag i förevarande del. Motionärerna, som i och för sig anser att det borde vara möjligt för konsumentvägledare att i viss utsträckning lösa flera konsumenttvister, anser att denna möjlighet kraftigt överskattats i propositionen. Enligt motionärerna är det uppenbart att konsumentvägledarnas förutsättningar att lösa tvister är små med hänsyn till att de i allmänhet saknar den juridiska och tekniska kompetens som fordras. Med anledning av ett uttalande i propositionen om att tvister inte skall lösas mot någon parts önskan anger motionärerna att det inte kan uteslutas att konsumentvägledarna för att

erhålla medlingsuppdrag kan frestas att utöva påtryckningar på säljaren om att hota med publicering av fallet.

De lokala konsumentvägledarnas hantering av reklationsfrågor grundar sig ytterst på ett riksdagsbeslut från 1975 (prop. 1975:40, NU 26, rskr. 170). Enligt vad som förutsattes genom detta beslut skulle konsumentvägledarnas ifrågavarande uppgift i princip begränsas till rådgivning av olika slag. Utvecklingen har dock på vissa håll gått mot en mera aktiv insats från konsumentvägledarna. I konsumentpolitiska kommitténs i det tidigare omnämnda utredningsbetänkande föreslogs att vägledarna i ökad utsträckning borde kunna medla i reklationsfrågor. Kommittén lade fram ett lagförslag, vari angavs att en kommun i sin konsumentpolitiska verksamhet i lämplig omfattning får låta konsumentvägledare vid rådgivning i reklationsfrågor söka medverka till en uppgörelse mellan konsument och näringsidkare.

I propositionen anger föredragande statsrådet att han delar uppfattningen att konsumentvägledarna bör kunna agera mera aktivt för att lösa reklationsfrågor lokalt än som förutsattes år 1975. Enligt statsrådets bedömning krävs emellertid inte lagstiftningsåtgärder.

I propositionen (s. 57) anförs att konsumentvägledarna i ökad utsträckning skall kunna medla i reklationsvister. De skall ha möjligheter att lägga fram förslag till uppgörelser i reklationsfrågor. Det betonas att verksamheten inte skall ha karaktären av formell lösning av tvister. Det framhålls vidare att försök att lösa tvist inte får ske i strid med någon parts önskan. Enligt propositionen skall de principer konsumentpolitiska kommittén lagt fram i specialmotiveringen till sitt lagförslag vara vägledande för verksamheten. Kommittén anförde bl. a. följande (SOU 1985:32 s. 140):

Funktionen att söka medverka till en uppgörelse mellan konsument och näringsidkare måste också bedrivas med urskillning och får inte ske i strid med någondera partens uttalade vilja. Vägledarens medlande funktion är här närmast att pröva om det går att lösa upp knuten i parternas affärsrelationer och eventuellt föreslå en lösning för att söka nå en uppgörelse. Det bör påpekas att om ena parten avböjer konsumentvägledarens medverkan, ingen möjlighet föreligger att gå vidare med saken i denna ordning. Anvisning bör då ges hur den, som vill driva frågan vidare kan gå till väga. Är positionerna låsta ankommer det på andra organ att pröva frågan. Också detta följer av lämplighetsbegreppet men även av begreppet söka. Redan reklationsfrågans art kan vidare i det enskilda fallet visa att försök att nå en uppgörelse inte är lämpliga eller inte bör drivas längre än som skett. Bl. a. kan det vara fråga om omständigheter som kräver kvalificerad juridisk eller annan rådgivning. Balansgången fordrar här liksom i övrigt omdömesgillhet hos konsumentvägledaren. Det är angeläget att konsumentvägledarens försök att nå en uppgörelse inte framträder som ett rättsligt ställningstagande. Något sådant saknas det självfallet utrymme för. Ställningstaganden i tvister ankommer som förut berörts på andra organ med särskilda handläggningsformer och sammansättningar.

Med hänvisning till det anförda har konstitutionsutskottet från de synpunkter utskottet har att beakta inte funnit anledning till erinran mot propositionens förslag.

KU 1985/86:13 y

Stockholm den 17 april 1986

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Kurt Ove Johansson (s), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Anita Modin (s), Sören Lekberg (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Torgny Larsson (s), Bengt Kindbom (c), Ulla Pettersson (s), Ingela Mårtensson (fp) och Birgit Hansson (vpk).

